

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ XXI СТОЛІТТЯ – АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Харківська А.А.

Актуальність проблеми: сьогодні досить закономірно очікувати істотних змін в області свідомості як окремої людини, так і суспільства в цілому. Вже зрозуміло, що на зміну колективізму все більше приходить свідомість індивідуалістична, автономність стає ведучою якістю особистості. Зростає роль самосвідомості, вміння застосувати свої, закладені природою, ділові якості в практичній діяльності, самостійно долати труднощі, що виникають. Кожна людина опиняється обличчям до обличчя з необхідністю самостійно обирати стиль життя, сферу застосування своїх здібностей, і, разом з тим, нести повну відповідальність за зроблений вибір.

Такий розподіл справ вимагає перегляду основоположних якостей (рис) особистості, покликаних, на цьому етапі, забезпечити самореалізацію присутнього в кожній людині потенціалу.

У світлі «Основних тенденцій щодо створення зони Європейської вищої освіти», «Основних засад розвитку вищої освіти України» та основних напрямів підготовки суб'єктів навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи навчання на перший план стають нові методи та форми навчання:

- використання в організації навчального процесу вищих навчальних закладів методів і форм навчання, які є характерними для європейської зони освіти;
- створення модульних програм із навчальних дисциплін, у яких міні-модулі легко можна замінити, поновити, трансформувати, адаптувати;
- створення величезної кількості спецкурсів, які дозволять студентові здійснювати власний вибір із набору кредитів, особливо це стосується старших курсів вищої школи;

- створення діагностично-контролюючого інструментарію щодо оцінки діяльності студентів та викладачів вищої школи (європейський, національний, регіональний підхід);

- створення стандартів за напрямами освіти (четверте покоління), де домінує діяльнісний аспект засвоєння змісту освіти у ВНЗ із врахуванням змісту загальноєвропейських та регіональних стандартів відповідних напрямів освіти.

Мета статті полягає у висвітленні й порівнянні основних завдань при проведенні моніторингу якості навчання майбутніх фахівців; визначенні ролі тесту та обґрунтуванні вимог, які висуваються до нього як до вимірювального засобу в ході моніторингу.

Міністерством освіти і науки України розроблена державна Програма «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті й науці на 2006-2010 роки», що передбачає інформатизацію освіти та входження України не тільки в європейський, а й у світовий інформаційний простір. «Реалізація Програми дозволить підвищити якість і доступність освіти в регіонах України; забезпечити збереження, розвиток та ефективне використання наукового та науково-педагогічного потенціалу; створити національну інформаційну та телекомунікаційну інфраструктуру освіти і науки на основі високошвидкісних мереж передачі даних, забезпечити підвищення ефективності наукових досліджень і створення умов їх запровадження»[1].

У рамках Програми мають бути розв'язані проблеми не тільки комп'ютеризації шкіл, ВНЗ, підключення їх до Internet, а й розробки та використання нових підходів, методів і засобів навчання, що нададуть можливість забезпечити перехід вітчизняної освіти на більш високий рівень. Насамперед це стосується широкого використання електронних засобів навчання – слайд-лекцій, електронних підручників, електронних методичних матеріалів для різних видів занять. Ця проблема надзвичайно актуальна: по-перше, кількості літератури з нових дисциплін не достатньо; по-друге, стрімкий розвиток нових напрямів технічного процесу (наприклад, інформаційно-комунікаційних технологій), що потребує постійного

вдосконалення методичного забезпечення навчального процесу. На виконання указів Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні»[2], «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій»[3] вирішення вказаних завдань у рамках вищих навчальних закладів певною мірою стало можливим при розробці та запровадженні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) навчання.

Однак при підготовці спеціалістів існують певні проблеми оцінювання ефективності застосування інформаційних технологій (ІТ): використання окремих компонентів ІТ у навчанні не дає можливості отримати комплексну оцінку ефективності їх застосування; немає оцінки ступеня впливу кожної дисципліни на рівень підготовки спеціаліста; значна інертність системи підготовки не дозволяє враховувати вихідний рівень підготовки; неможливо отримати оцінку впливу змісту методичного забезпечення на рівень підготовки майбутніх фахівців; існуюча система організації навчального процесу не дозволяє оперативно враховувати зміни вимог замовника до випускників ВНЗ[4, С.187].

Аналіз наукових робіт показав, що традиційні методи і організаційні форми контролю страждають інформаційною однозначністю, відсутністю об'єктивних вимірювальних показників, можливістю суб'єктивного впливу студентів на результат контролю. Дієвим шляхом усунення означених недоліків вітчизняні й закордонні викладачі вищої педагогічної школи вважають впровадження в практику стандартизованих методів оцінювання, до яких належать: експрес-контроль на початку практичних, семінарських, лабораторних занять; тестування; письмові контрольні роботи; структурований за процедурою контроль практичних навичок. Саме ці методи за умов відповідності дидактичним цілям, меті та змісту програм найбільше забезпечують об'єктивність та точність контролю.

Використовуючи систему тестування знань студентів, викладач може не тільки встановити рівень і причини недостатнього засвоєння матеріалу, а й проаналізувати ці причини. Наявність такого аналізу дає можливість перейти до регулювання

(перепланування) як обсягу, так і змісту всього методичного забезпечення дисципліни, яка викладається. Крім того, висуваються вимоги до номенклатури та якості електронних підручників, слайд-лекцій, систем тестування, до змісту та режимів роботи електронної бібліотеки тощо. Таке регулювання здійснюється по замкнутому циклу до здобуття необхідного рівня засвоєння дисципліни не тільки конкретним студентом, а й студентською групою в цілому.

Головною метою при проведенні моніторингу рівня підготовки студентів – використовуючи сучасні інформаційні технології, є забезпечити зворотний зв'язок у контурі управління народною освітою будь-якого рівня; підвищення ефективності функціонування освітньої системи за рахунок підвищення якості управлінських рішень, що стосуються процесу навчання. Моніторинг рівня підготовки студентів покликаний забезпечити органи управління народної освіти об'єктивною, достовірною, надійною та розгорненою інформацією, що описує досягнення студентів в освітніх закладах, якими зацікавлені органи управління. Ця інформація має забезпечити новий рівень прийняття управлінських рішень, рівень, який дозволяє приймати обґрунтовані рішення та дає можливість оцінити ефективність цих рішень.

Досягається цей новий рівень за рахунок залучення сучасних методів аналізу та збереження інформації, тісно пов'язаних з широким використанням комп'ютерної техніки та математичних методів. Інформація, отримана в результаті моніторингу, має збільшити можливості тих, хто приймає важливі рішення, наслідки яких можуть мати вплив як в найближчому майбутньому, так і через багато років.

Наприклад, результати моніторингу можуть сприяти прийняттю рішень, пов'язаних з вибором найефективніших, з точки зору студентів, підручників, навчальних посібників, методик навчання тощо. Інформація, отримана в ході моніторингу, може бути використана й для цілеспрямованого формування кадрової політики, пов'язаною з підготовкою та перепідготовкою кадрів за різними темами, дисциплінами і курсами.

Говорячи про моніторинг, слід розрізняти три основних види процесів, пов'язаних з ним:

1. Моніторинг рівня підготовки майбутніх фахівців, основне завдання якого – виявлення відмінностей в об'єктах навчання. Так, у контурі викладач-група мова йде про відмінності підготовленості різних студентів однієї групи, що існують на етапі навчання, який розглядається. Цей тип моніторингу пов'язаний необхідністю врахування конкретних особливостей майбутніх фахівців для підвищення процесу навчання. Результати дослідження показали, що застосування тестового контролю під час аудиторних форм занять призводить до суттєвих змін в їх планах та організаційній структурі. Так, застосування тестування дозволило виправити поширену помилку реальної педагогічної практики – через розширення опитування та відмінності в рівні підготовленості студентів, скорочується до 40-50 відсотків загального часу основного етапу заняття і відбувається зсув на користь теоретичних знань, знижуючи рівень практичної, розумової підготовки майбутнього педагога. Використання тестового контролю дозволило скоротити підготовчий і заключний етапи на користь основного етапу заняття і довести його до оптимальних 60-90 відсотків навчального часу, повернувши використання аудиторного для досягнення головної мети, а саме: формування професійних навичок і вмінь, розвиток професійного мислення[4,С. 284].

Під час експерименту досліджувалась ефективність відносного критерію успішності вирішення завдання двома способами: за першим – критерієм успішності вважався результат тестового контролю, який був нижчий значення середнього балу в групі, за другим – незадовільними вважались результати тестового контролю 10-15% студентів, які показали найгірші результати в академічній групі. Аналіз результатів експерименту показав, що незалежно від способу визначення, відносні критерії тестових оцінок залежать від загального рівня підготовленості студентського колективу і споконвічно передбачають визначену частину

незадовільних оцінок, що робить їх неефективними при поточному, проміжному і заключному контролі, в той же час вони є дієвими під час складання рейтингу.

Коротко це можна охарактеризувати як відстежування відмінностей між об'єктами навчання, що знаходяться на одному і тому ж етапі, при цьому може бути використана технологія диференційованого навчання і виховання, спрямована на забезпечення адресної побудови педагогічного процесу. Ця технологія передбачає врахування пізнавальних інтересів студентів, їх здібностей до тієї чи іншої діяльності, а також врахування соціально-демографічних, соціально-психологічних, індивідуально-особистісних, екзистенціально-особистісних, біоенергетичних особливостей студентів, що впливають на ефективність засвоєння ними навчальної інформації. При її застосуванні дослідження показали, що студент отримує можливість: оперативно контролювати здобуті знання з дисциплін, що вивчаються; оперативно контролювати здобуті знання з усіх видів занять; мати постійний доступ до внутрішніх і зовнішніх ресурсів.

2. Моніторинг рівня підготовки студентів, основне завдання якого – виявити зміни, що виникли в особистості через деякий проміжок його навчання. На рівні групи це означає виявлення змін у знаннях конкретних студентів. Коротко це можна охарактеризувати як відстежування змін в тому ж об'єкті у часі. Цей тип моніторингу має оцінити ефективність системи навчання, що використовується, та прийоми навчання, які в ній застосовуються.

3. Моніторинг рівня підготовки студентів, основне завдання якого – виявити вплив, що здійснюється на них, за допомогою різних засобів управління. При цьому типі моніторингу спочатку беруться схожі об'єкти, до яких застосовуються різні за своїм характером методи навчання, потім результати цих об'єктів порівнюються з метою виявлення найбільш ефективних педагогічних методів. На наш погляд, при проведенні цього типу моніторингу доцільно було б використовувати технологію проблемного навчання і виховання, спрямовану на забезпечення активного характеру педагогічного процесу, а також цілісного багатоаспектного розвитку

особистісних якостей студентів під час лекційної роботи. Технологія проблемного навчання та виховання спирається на принципи науковості, креативності, варіативності, практичної орієнтації, інтегрованості, системності. Цілі цієї технології досягаються реалізацією спеціальних сценаріїв навчальної діяльності з використанням розвиваючого змісту навчального заходу. Реалізація проблемного навчання підвищує мотивацію до пізнавальної діяльності, сприяє глибокому розумінню навчального матеріалу, формує конструктивне ставлення студентів до такого явища, як «проблема».

Моніторинг двох останніх типів пов'язаний з проведенням пролонгованих обстежень стану знань студентів у групах, що нас цікавлять. Накопичення інформації в ході моніторингу по конкретним дисциплінам за декілька років дозволяє виявити, описати та проаналізувати тенденції, притаманні саме цій освітній системі, побачити іноді віддалені наслідки деяких управлінських рішень. Обмін інформацією, отриманою в ході моніторингу, дозволяє фіксувати загальні та індивідуальні риси освітніх процесів, що проходять на різних територіях, дає можливість краще забезпечити збереження єдиного освітнього простору, що гарантує повноту прав студентів на якісну освіту.

Про ступінь розвитку того чи іншого наукового напрямку найчастіше судять за тим, наскільки розвинені в цій області вимірювання. У педагогіці в якості вимірювальних засобів, як правило, виступає тест, а в якості методів вимірювання – тестування. Говорячи про моніторинг якості підготовки майбутніх фахівців, перш за все розуміють масові вимірювання, за яких до тестів висувують особливо жорсткі вимоги.

Тест – стандартизована психодіагностична система завдань, яка призначена для встановлення кількісних і якісних індивідуально-психологічних властивостей. У психологічній діагностиці – стандартизований, часто обмежений у часі іспит[5, С.19].

Тестування – це відповідно завдання, що має коротку стандартну форму і за допомогою результатів якого можна судити про психофізіологічні та інші характеристики особистості або робити конкретні соціологічні висновки[6, С. 671].

Тести – найбільш технологічна компонента педагогічної діагностики.

У зв'язку з цим, розглянемо будь-який тест – як, перш за все, вимірювальний засіб, головним завданням якого є поставити у відповідність з результатами навчальної діяльності студента – число. Тому будь-які тести, що використовуються в ході моніторингу рівня підготовки студентів, перш за все, мають відповідати всім вимогам, які висуваються до вимірювальних засобів. Вони мають ставити у відповідність однаковим результатам однакові числа, а різним результатам – різні числа. Результати тестування не мають залежати від особистості того, хто використовує тест. Різні особистості, використовуючи один і той же тест для вимірювань в одній і тій же групі, повинні отримати однакові числові дані. Будь-який вимірювальний засіб має обмеження на застосування та пов'язаний з певною процедурою проведення вимірювань, за допомогою нього можна судити лише про ту характеристику, що вимірюється цим засобом.

Основні вимоги, обов'язкові для всіх вимірювальних засобів відносно тестів зазвичай можуть бути переформульовані наступним чином.

I. Вимірювальний засіб, який використовується, має бути валідний (тобто відповідний) цілям вимірювання.

Необхідно пам'ятати, що немає просто валідних або невалідних засобів, а є вимірювальні засоби, валідні деяким конкретним цілям вимірюванням та невалідні іншим. Тому вибір вимірювального засобу завжди починається з постановки цілей вимірювання та їх співвіднесення з цілями, для яких були розроблені вимірювальні засоби, що пропонуються на ринку педагогічних послуг.

Для того щоб це було можливо, необхідно, перш за все, щоб відносно кожного вимірювального засобу, який пропонуються, були б відомі цілі вимірювання в рамках яких доцільно використовувати цей вимірювальний засіб.

При цьому в цілях має бути розкрито:

- 1) що вимірює цей засіб (доцільно навести перелік діяльності студентів, що перевіряється цим тестом);
- 2) для кого призначений цей вимірювальний засіб (опис груп студентів, в яких можна проводити вимірювання на основі цього вимірювального засобу);
- 3) які висновки можна робити на основі результатів, отриманих з допомогою цього вимірювального засобу.

II. Вимірювальний засіб має дозволяти отримувати об'єктивну і достовірну інформацію.

Іншими словами, результати вимірювань не мають залежати від особистісних особливостей осіб, які проводять вимірювання, їх рівня тестової культури. Для цього будь-який вимірювальний засіб в рамках масових вимірювань знань має представляти собою комплекс, який складається не тільки з набору завдань для студентів, але й включає інструкції з їх використання, інструкції, що стосуються процедури проведення тестування, засоби фіксації результатів діяльності тих, що складають іспит (наприклад, бланки відповідей, схем аналізу тощо). Будь-який вимірювальний засіб має містити опис процедури збору первинної інформації про результати діяльності тих, що складають іспит на такому детальному рівні, щоб це дало змогу незалежним дослідникам фіксувати одну й ту ж первинну інформацію для всіх результатів одних і тих самих студентів.

Для будь-якого вимірювального засобу має бути сформульовано правило, що дозволить однаково переводити результати діяльності тих, хто атестується, в числові системи. Ступінь формалізації цього правила має бути таким, щоб різні дослідники, переводячи незалежно один від одного ті самі результати, отримували однакові числові дані.

У зв'язку з цим не можна не торкнутися питання про незалежне зовнішнє тестування та прийом абітурієнтів у цьому році.

Включення завдань різної складності в контрольні-вимірні матеріали дозволяє проводити конкурсний відбір абітурієнтів до ВНЗ, в тому числі, й за завищеними вимогами. В цілому позитивні підсумки експерименту свідчать про принципову можливість інтегрування випускних шкільних та вступних іспитів.

Разом з цим необхідно відзначити істотні недоліки тестової форми оцінювання знань як єдиного критерію при вступі до ВНЗ. Так, екзамени мають предметний характер (математика, українська мова, фізика, хімія, біологія, література, історія); контрольні-вимірні матеріали перевантажені визначеннями понять та фактологічними даними; не перевіряються практичні вміння з природничо-наукових дисциплін; не враховуються результати проектного навчання у школі та позаурочної діяльності. Переведення кількості балів, отриманих за зовнішнім незалежним тестуванням, в прийняту у вищих навчальних закладах бальну шкалу проходить довільно й призводить до непередбачуваності результатів конкурсу при одночасному вступі до кількох ВНЗ.

Систему прийому до вищих навчальних закладів за результатами єдиного державного екзамену, на наш погляд, слід удосконалювати в таких напрямках:

- розроблювати завдання, які б дозволяли оцінювати міжпредметні та загальні навчальні вміння студентів в модельних ситуаціях з використанням інтерактивних комп'ютерних технологій;
- створити контрольні-вимірні матеріали для оцінки здатності тих, хто складає іспит, до навчання та їх загального розвитку на міжпредметній основі;
- увести систему інтегрального оцінювання освітнього рівня випускників школи, що враховувала б як результат незалежного зовнішнього екзамену, так і накопичувальну оцінку освітніх закладів у шкільній та позашкільній діяльності (портфоліо).

У цілому, система незалежного оцінювання знань випускників школи та конкурсного прийому до вищих навчальних закладів представляється як та, що складається з предметних випускних екзаменів, які проводяться за єдиними

контрольно-вимірювальними матеріалами та методиками, і загальнонаціонального міжпредметного тесту для бажаючих вступити до вищих навчальних закладів. При цьому, доцільно встановити диференційовані рівні результатів цього тесту, що дозволить претендувати на навчання у ВНЗ як за рахунок бюджетної форми навчання, так і за контрактною формою. В залежності від специфіки напрямів підготовки або конкурсної ситуації вищим навчальним закладам має бути надано право проводити додаткові випробування студентів.

Відпрацювання загальнонаціональної системи тестування знань випускників школи та вступних процедур і тестів є одним з ключових елементів ефективної державної системи оцінювання якості освіти, створення якої передбачене пріоритетними напрямами розвитку освіти в країні.

Таким чином, будь-який тест, який використовується у ході моніторингу, має бути представлений технологічним пакетом, що включає такий набір документів:

- 1) набір завдань для студентів, який включає всі необхідні інструкції для студентів по виконанню цих завдань;
- 2) набір інструкцій по процедурі проведення тестування і фіксування первинної інформації особами, що проводять тестування (в особливо складних випадках необхідний сценарій проведення тестування);
- 3) правила або алгоритми переведення первинної інформації в числову (можуть бути представлені програмною продукцією, орієнтованою на використання персонального комп'ютера);
- 4) опис способів інтерпретації отриманої числової інформації (також може бути представлена програмною продукцією);
- 5) опис цілей, для яких призначений цей вимірювальний засіб (зазвичай, відображається у спеціальній пояснювальній записці).

Бажано, щоб до цього пакету були включені й документи, які б дозволили проводити об'єктивну оцінку отриманих результатів вимірювання. Для цього в пакет мають бути включені критерії оцінювання, які пропонується використовувати

в рамках цього тестування, а також алгоритм проведення оцінювання на основі цього критерію (може бути представлено програмною продукцією). Варто включати до пакету інформацію про те, на що спираються критерії оцінювання. Якщо критерії оцінювання спираються на стандартизовану шкалу, то необхідно, щоб було вказано, на якій виборці було проведено стандартизацію цього тесту.

Для зручності інтерпретації отриманих результатів тестування добре мати опис зв'язку завдань, включених до вимірювального засобу, з об'єктами вимірювання через характеристики завдань тесту.

При укладанні, до змістовної частини тестів авторами мають пред'являтися такі вимоги: тест слід представляти у формі короткого однозначного судження, сформульованого чітко і ясно; зміст тесту має бути виражено короткою, простою синтаксичною конструкцією, без повторів та подвійних заперечувань; завдання має бути складено з урахуванням того, що середній час його пред'явлення на екрані складає 2 хвилини, а максимально допустимий час для завдання не перевищує п'яти хвилин; у тестовому завданні не має бути підказувань і сленгу; бажано, щоб вихідні умови завдання не перевищували 10 слів.

Бажано, щоб тести такого типу були стандартизовані. На жаль, сьогодні в Україні немає доступних банків стандартизованих вимірювальних засобів, через це здійснити підбір вимірювального засобу, валідного цілям вимірювання, що проводиться, часто буває просто неможливо, тому виникає потреба в конструюванні нових вимірювальних засобів, які б відповідали потребам вимірювання, яке проводиться.

Використання вимірювальних засобів дозволяє отримати первинну числову інформацію, яка зазвичай зберігається разом з інформацією про студентів. Ця інформація має бути узагальнена та проаналізована більш детально з використанням сучасних математико-статистичних засобів обробки первинних даних. Для цього при проведенні моніторингу необхідно мати відповідну, бажано автоматизовану, систему обробки даних.

Для повноцінної реалізації ідеї моніторингу слід також мати засоби, що дозволили б вести і підтримувати спеціалізовані бази даних, здатні зберігати інформацію як про кожного студента, так і про крупніші одиниці тестування: групи, потоки, інститути, академії, університети тощо.

Проведення моніторингу будь-якого рівня доцільно у першу чергу починати з роботи по вивченню вже існуючих методик збору, збереження та переробки об'єктивної, надійної та повної інформації про хід та результати процесу навчання. Ця робота має проводитися не тільки зі співпрацівниками, але й з найширшими колами педагогічного суспільства – потенційними користувачами інформації, що отримується в ході моніторингу. Лише широка та усебічна робота по розповсюдженню знань про особливості використання педагогічної інформації того чи іншого виду може дозволити покращити стан системи освіти.

Підсумовуючи досвід дослідження можливостей тестових систем контролю і самоконтролю рівня знань студентів і аналізуючи критерії оцінювання успішності вивчення студентами дисциплін можна зробити низку рекомендацій і узаальнень:

- Необхідно порівнювати результати досліджень різних (гуманітарних, технічних тощо) закладів освіти, систем освіти з метою визначення найбільш оптимальних шляхів розвитку.
- Бажано проводити моніторинг навчального процесу за такими етапами: збір потрібної інформації, її обробка, підготовка звіту та його презентація перед учасниками навчального процесу.
- Підсумки цієї роботи рекомендується виносити на розгляд Учених та педагогічних рад навчальних закладів, засідань кафедр та предметно-циклових комісій один або два рази на рік для відстеження відповідної динаміки та колегіального обговорення шляхів подальшого розвитку. Це дасть можливість визначити рівень професійної майстерності навчального персоналу, виявити хиби у викладацькій діяльності та вчасно внести корективи, прийняти відповідні управлінські рішення. Рекомендується залучення широкого кола науковців і

практиків, а також констатування, що тестування взагалі та комп'ютерне тестування як найбільш мобільний та оперативний вид тестування зокрема відіграють значну роль на всіх етапах оцінки якості знань та вмінь, які отримали студенти. За допомогою тестування можна визначити не тільки поточний та залишковий рівень знань і вмінь студентів, а також їх загальну здатність до участі в процесах європейської інтеграції.

- Тестування є важливим елементом системи навчального процесу вищої школи і сприяє індивідуалізації і керованості навчального процесу; вимагає постійного корегування системи оцінок рівня знань і вмінь студентів; воно є найбільш оптимальним методом оцінювання знань у сучасних умовах при проведенні поточного, проміжного і заключного контролю.

- З урахуванням розроблених вимог до рівнів компетентності необхідно проектувати системи тестів і контрольних робіт до кожного модуля. Важливим моментом є наявність поряд з обов'язковими тестами тестів на вибір.

Висновки. Визначена головна мета при проведенні моніторингу рівня підготовки студентів: підвищення ефективності функціонування освітньої системи; забезпечення зворотного зв'язку «викладач-студент», «група-викладач», «ВНЗ – Міністерство освіти і науки України».

Розкрито та проаналізовано основні завдання *моніторингу* рівня підготовки майбутніх фахівців – виявлення відмінностей в об'єктах навчання; виявлення змін, що виникають в майбутніх фахівців у результаті деякого етапу навчання; виявлення впливу, що здійснюється на об'єкти навчання різними засобами.

Результати дослідження показали, що завдяки моніторингу можна провести аналіз причин по кожному із факторів, які впливають на рівень підготовки, і надати рекомендації щодо зміни складників навчального процесу не тільки за кількістю годин, а й складу матеріалу, що викладається; скорегувати кількість годин, що відводяться на вивчення дисципліни в цілому, на самостійну роботу; змінити кількість розділів і склад тем лекцій, кількість і зміст лабораторних робіт,

практичних і семінарських занять; скорегувати вимоги до елементів ІТ, що використовуються (слайд-лекцій, електронних підручників, систем тестування й визначення рейтингу студентів, електронної бібліотеки інституту тощо).

У статті також проведено ґрунтовний аналіз моніторингу якості освіти як одного із найефективніших засобів отримання інформації про функціонування освітньої системи в усій її багатогранності на прикладі аналізу тестових систем контролю і самоконтролю, розглядаються їх плюси та мінуси.

Використана література:

1. Указ Президента України «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки».

2. Указ Президента України від 4 липня 2005 року №1013/ 2005 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні».

3. Указ Президента України від 20 жовтня 2005 року №1497/ 2005 «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій».

4. Основні Концептуальні підходи і тенденції модернізації педагогічної освіти в Україні / За заг. ред Г.Є.Гребенюка; Мін-во мистецтва і туризму України. Луганськ. держ. інст. культури і мистецтва, Обл. метод. кабінет учб. закладів мистецтва та культури. – Харків: Стиль-Іздат. 2007. – 358 с. (Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка).

5. Інформаційний вісник. Вища освіта. №10. – К., 2005. – 82 с.

6. Скопненко О.І., Цимбалюк Т.В. Сучасний словник іншомовних слів. – Київ: вид-во «Довіра», 2006р. – 789 с.

АНОТАЦІЯ

А.А.Харківська. *Вища освіта України XXI століття – акмеологічні засади моніторингу якості підготовки студентів.*

У статті досліджується загальна концепція моніторингу рівня підготовки майбутніх фахівців як одна з найефективніших форм отримання інформації про

функціонування освітньої системи; визначаються й порівнюються основні завдання, які необхідно розв'язувати при проведенні моніторингу. Автор також аналізує роль тестів та обґрунтовує вимоги, які мають висуватися до тестів як до вимірювального засобу під час моніторингу.

Ключові слова: моніторинг рівня підготовки майбутніх фахівців, технологія навчання, тест, вимірювальний засіб, контроль якості освіти.

АННОТАЦІЯ

А.А.Харьковская. *Высшее образование в Украине в XXI веке – акмеологические основы мониторинга качества подготовки студентов.*

В статье анализируется общая концепция мониторинга уровня подготовки будущих специалистов как одна из наиболее эффективных форм получения информации о функционировании образовательной системы; определяются и сравниваются основные задачи, какие необходимо решать при проведении мониторинга. Автор также анализирует роль тестов и обосновывает требования, которые должны предъявляться к тестам как к измерительному средству во время проведения мониторинга.

Ключевые слова: мониторинг уровня подготовки будущих специалистов, технология обучения, тест, измерительное средство, контроль качества образования.

ANNOTATION

Kharkivs'ka A. *Ukrainian high education in XXI century – an acmeological principles of monitoring students' progress in studying*

The conception of monitoring the students' progress in studying as one of the most effective ways of getting information about functioning and condition of educational system is being analyzed in this article; main problems that have to be solved according to monitoring are compared and discussed. Role of tests as the measuring instrument of monitoring and requirements to making them are also described.

Key words: monitoring the students' progress in studying, educational technology, test, measuring instrument, control above education quality.